

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 19Co/257/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8814201069
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlata Simková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8814201069.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zlata Simkovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Világiovej a JUDr. Jany Burešovej, v právnej veci žalobcu: Dopravný podnik Bratislava, a.s., Olejkárska ul. č.1, 814 52 Bratislava, IČO: 00 492 736, zast. JUDr. Vladimírom Kánom, advokátom, Advokátska kancelária ECKER - KÁN & partners, Námestie Martina Benku 9-C1, 814 52 Bratislava, IČO: 31 783 325 proti žalovanej: I. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom W.. X. XXXX/XX, XXX XX B. K. I., t. č. na neznámom mieste, zast. opatrovníčkou Q. R., pracovníčkou Okresného súdu Vranov nad Topľou o zaplatenie 50,70 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou č.k. 13C/183/2014-27 zo dňa 01.07.2014 takto jednoznačne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Žalobcovi n e p r i z n á v a náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu a vyslovil, že žalovanej náhradu trov konania nepriznáva.

V odôvodnení uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal, aby súd zaviazal žalovanú uhradiť mu sumu 50,70 Eur ako aj trovy konania z dôvodu, že žalovaná sa na výzvu revízora dňa 10.10.2011 na linke MHD č. 55 nepreukázala platným cestovným lístkom alebo iným cestovný dokladom. Vznikol mu v zmysle Prepravného poriadku a Tarify MHD v Bratislave nárok na zaplatenie cestovného v sume 0,70 Eur a úhrady 50 Eur. Uvedené žalovaná neuhradila ani v dodatočnej lehote.

Vzhľadom na nezistený aktuálny pobyt žalovanej jej bola ustanovená opatrovníčka, ktorá sa k žalobe nevyjadrila.

Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní a citujúc ustanovenie § 52 ods. 1, 2, § 100 ods. 1, § 108, § 760 a § 772 Občianskeho zákonníka, § 9 písm. b/, § 11 ods. 1 písm. d/ a § 14 ods. 1-3 zákona č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave v znení zmien, ako aj s poukazom na § 5 b/ zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa účinného od 01.05.2014 skonštatoval, že dňa 10.10.2011 žalovaná cestovala na linke č. 55, voz č. 3529/2 bez platného cestovného lístka. Žalobca vyzval žalovanú na zaplatenie pohľadávky vo výške 51,70 Eur z titulu nezaplateného cestovného vo výške 0,70 Eur, poštovného vo výške 1 Euro a úhrady vo výške 50 Eur, na zaplatenie ktorej poskytol žalovanej dodatočnú lehotu.

Súd prvého stupňa zistil, že žalovaná cestovala bez platného cestovného lístka, čím porušila zákon. Za porušenie tejto povinnosti jej zákon ukladá povinnosť zaplatiť úhradu do stonásobku základného cestovného. Zmluva o preprave v mestskej hromadnej doprave bola uzavretá konkludentným konaním spočívajúcim na strane cestujúceho v nástupe do dopravného prostriedku. Predmetný právny vzťah súd posudzoval ako spotrebiteľskú zmluvu v zmysle ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, nakoľko išlo o zmluvu, ktorú uzatváral žalobca ako dodávateľ a žalovaná ako spotrebiteľ.

Vzhľadom na ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. je súd povinný z úradnej moci prihliadať na oslabenie nároku navrhovateľa voči spotrebiteľovi z dôvodu jeho premlčania. Ide o procesné ustanovenie, ktoré je súd povinný aplikovať v čase rozhodovania o predmetnom nároku. Žalovaná cestovala bez cestovného lístka dňa 10.10.2011, nakoľko sa na vyzvanie revízora nepreukázala platným cestovným lístkom, bola na zaplatenie cestovného a úhrady pri nepreukázaní sa cestovným lístkom žalobcom prostredníctvom revízora vyzvaná priamo na mieste pri kontrole, čo vyplýva z Hlásenia o porušení tarifných a prepravných podmienok, kde je uvedené „cestujúci odmietol zaplatiť požadovanú sumu za porušenie MPP a Tarify MHD.“ Jednoročná premlčacia lehota teda uplynula dňa 10.10.2012. Vzhľadom na uvedené súd žalobu zamietol.

Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. Žalovanej žiadne preukázateľné trovy nevznikli ani zo spisu nevyplývali, preto jej náhradu trov konania nepriznal.

Proti uvedenému rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie žalobca. Vytýkal súdu, že tento v zmysle § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. vec nesprávne právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. Poukázal na to, že ustanovenie § 5 b/ zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa sa v zmysle § 29 b/ citovaného zákona sa ustanoveniami § 5 a/ ods. 1 písm. b/ a ods. 2 - 4 spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. májom 2014; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1. májom 2014 sa však posudzujú podľa predpisov účinných do 30.04.2014. Súd prvého stupňa svojím rozhodnutím porušil základný princíp právneho poriadku Slovenskej republiky - zákaz retroaktivity. Právne normy v demokratickom štáte majú pôsobiť do budúcnosti a nie do minulosti. Porušením zákazu retroaktivity došlo k narušeniu zásady právnej istoty a teda aj k rozporu s článkom 1 Ústavy SR.

V zmysle ustanovenia § 100 ods. 1 zák. č. 40/1964 Zb. na premlčanie súd prihliada len na námietku dlžníka, pričom v prejednávacom prípade nebolo zo strany súdu prvého stupňa možné použiť zákon o ochrane spotrebiteľa v časti novelizovaného ustanovenia § 5 b/ z dôvodu absencia prechodných ustanovení. Návrh na vydanie platobného rozkazu bol podaný pred dňom účinnosti novely zákona o ochrane spotrebiteľa, t.j. pred dňom 01.05.2014. Retroaktívne použitie citovaného ustanovenia je neprípustné a v rozpore s princípom právnej istoty ako jedného zo základných princípov právneho poriadku Slovenskej republiky.

V ďalšom odvolateľ poukázal na články 1,2 ods. 2, 46 ods. 1, 152 ods. 4 Ústavy SR ako aj nálezy Ústavného súdu SR sp.zn. PL.US 15/98, I.US 59/00, IV.US 77/02, I.US 17/1999, PL.US 36/95, I.US 505/05, PL.US 10/2006 a U-I-86/96. Vyvodil záver, že právne vzťahy, ktoré vznikli za platnosti a účinnosti skoršieho právneho predpisu, sa v čase platnosti a účinnosti neskoršieho právneho predpisu naďalej spravujú právnym predpisom, za účinnosti ktorého vznikli, ak neskorší právny predpis neustanovuje inak. Zmyslom zákazu retroaktivity je chrániť právnu istotu adresáta právnej normy.

Keďže v novele zákona o ochrane spotrebiteľa prechodné ustanovenia vzťahujúce sa na ustanovenie § 5 b/ s ohľadom na súdne konania začaté pred dátumom účinnosti predmetnej novely chýbajú, bol súd prvého stupňa na konanie začaté dňa 10.02.2014, t.j. pred dátumom nadobudnutia účinnosti uvedenej novely, povinný postupovať podľa doterajších predpisov, a teda posudzovať v zmysle ustanovenia § 100 ods. 1 OZ námietku premlčania iba ak by bola dlžníkom vznesená, čo v danej veci nebolo. Je neprijateľné, aby v právnom štáte žalobca bol postihovaný za výkon svojho práva v dôsledku zmeny legislatívy spôsobom uvedeným v rozsudku.

Citujúc ustanovenie § 760 OZ aj § 9 písm. b/, § 11 ods. 1 písm. d/, § 14 ods. 2 zákona o cestnej doprave, ako aj článku 6 ods. 2 a 3 Prepravného poriadku MHD v Bratislave skonštatoval, že žalovaná na výzvu revízora dňa 10.10.2011 na linke MHD č. 55 sa nepreukázala platným cestovným lístkom alebo iným platným cestovným dokladom, je povinná žalobcovi v zmysle článku 6 Prepravného poriadku a článku 5 Tarify MHD v Bratislave zaplatiť cestovné 0,70 Eur a úhradu 50 Eur. Táto skutočnosť preukazuje hlásenie o porušení tarifných a prepravných podmienok zo dňa 10.10.2011, ktoré je založené v súdnom spise.

S poukazom na vyššie uvedené súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil, tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. V zmysle § 100 ods. 1 a § 101 O.Z. na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka a pokiaľ nie je ustanovené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať prvý raz. V prejednávanom prípade námietka premlčania vznesená nebola, preto súd prvého stupňa nesprávne rozhodol, keď návrh zamietol z dôvodu premlčania nároku.

Navrhol preto, aby Krajský súd v Prešove napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 50,70 Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žiadal priznať aj trovy konania, tak prvostupňového ako aj odvolacieho celkom vo výške 121,71 Eur, alebo aby napadnutý rozsudok bol v celom rozsahu zrušený a vec vrátená Okresnému súdu na ďalšie konanie.

K odvolaniu žalobcu sa žalovaná nevyjadрила.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 10 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. O.s.p.v znení neskorších predpisov (ďalej len O.s.p.), vzhľadom na včas podané odvolanie (§ 204 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 212 O.s.p., bez nariadenia pojednávania s tým, že miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku boli zverejnené na úradnej tabuli súdu dňa 04.05.2015 v súlade s § 214 O.s.p. zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Prvostupňový súd správne zistil skutkový stav, správne aplikoval právne predpisy a správne vo veci rozhodol. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so správnymi závermi vyslovenými v odôvodnení napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, na ktoré v celom rozsahu poukazuje.

Len na zdôraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a k odvolacím dôvodom je potrebné uviesť, že z ustanovenia § 108 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ), vyplýva že práva z prepravy sa premlčujú za jeden rok s výnimkou práv na náhradu škody pri preprave osôb. Pre všetky práva z prepravy (okrem práv na náhradu škody) platí, pokiaľ ide o dĺžku premlčacej doby, ustanovenie § 108, túto dĺžku určuje na jeden rok.

Občiansky zákonník upravuje prepravné zmluvy v § 760-773 OZ. Podrobnejšiu úpravu tak osobnej ako aj nákladnej prepravy ustanovujú osobitné predpisy, ktorými sú prepravné poriadky a tarify. Ustanovenia Občianskeho zákonníka o zmluvách o preprave sa použijú na všetky druhy prepravy osôb a nákladu bez ohľadu na to, akým dopravným prostriedkom sa preprava uskutočňuje. Ustanovenie § 760 OZ pritom nepriamo vymedzuje pojem zmluva o preprave osôb tým, že ustanovuje základné práva a povinnosti účastníkov tejto zmluvy. Zmluvou o preprave osôb vzniká cestujúcemu, ktorý za určené cestovne použije dopravné prostriedky, právo, aby ho dopravca dopravil na miesto určenia riadne a včas. Z takejto zmluvy vyplýva pred dopravcu povinnosť cestujúceho dopraviť na miesto učenia včas a riadne a to za odplatu, ktorým je cestovné. Ide pritom o neformálnu zmluvu, ktorá sa môže uzavrieť rôznym spôsobom určeným v prepravných poriadkoch podľa druhu a spôsobu dopravy.

Aj odvolací súd je preto toho názoru, že vzťah medzi účastníkmi konania je potrebné posúdiť v zmysle vyššie citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka tak, ako to správne vyhodnotil aj prvostupňový súd.

K ďalšej odvolacej námietke, týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia premlčania súdom prvého stupňa aplikujúc ust. § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa účinného od 01.05.2014, podľa ktorého orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku dodávateľa voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie dodávateľa voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával, odvolací súd uvádza, že aj uvedené ustanovenie súd prvého stupňa správne v predmetnej právnej veci aplikoval.

Odvolací súd poukazuje na všeobecnú časť dôvodovej správy k zák. č. 102/2014 Z.z., ktorým bol zmenený zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona NS SR, podľa ktorej „zámerom návrhu zákona je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov pri predaji tovaru a poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej na diaľku a pri predaji tovaru alebo poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej mimo prevádzkových priestorov predávajúceho v súlade so súčasnými právnymi predpismi Európskej únie“. § 5b citovaného zákona normuje predovšetkým a najmä o procesnej činnosti orgánov rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy a má preto charakter procesnoprávny. Na tom nič nemôže zmeniť ani to, že zákonodarca použil v citovanej norme pojem premlčanie, ktoré je upravené v hmotnoprávných predpisoch. Aj keď Občiansky zákonník v ust. § 100 ods. 1 stanovuje, že na premlčanie súd prihliada len na námietku dlžníka, ust. § 5b zák. o ochrane spotrebiteľa je tak lex specialis k citovanému ustanoveniu OZ, ktoré je samo procesným ustanovením, lebo stanovuje súdu podmienenú povinnosť prihliadať na skutočnosti, ktoré v konaní nastali. Dikcia ust. § 100 ods. 1 OZ a dikcia ust. § 5b zák. o ochrane spotrebiteľa sú komplementárnymi pravidlami vo vzťahu k lex generalis a lex specialis. Z uvedeného je možné vyvodiť, že § 5b zák. o ochrane spotrebiteľa dopĺňa § 100 ods. 1 OZ v tom zmysle, že pokiaľ nepôjde o nároky vyplývajúce zo spotrebiteľských zmlúv, na premlčanie súd prihliada len na námietku dlžníka uplatnenú v konaní pred súdom. Ak však pôjde o nároky zo spotrebiteľskej zmluvy, na premlčanie súd prihliadne i bez návrhu dlžníka. Pri premlčaní sa navyše neoslabuje nárok, ale subjektívne právo. Oslabuje sa o zložku právnej nárokovateľnosti, t.j. vymáhateľnosti, teda o právny nárok.

K odvolacej námietke týkajúcej sa časovej pôsobnosti § 5b zák. o ochrane spotrebiteľa je potrebné uviesť, že vo všeobecnosti pravidlom právnej normy je, že reguluje spoločenské vzťahy dopredu, nie spätne. § 5b zák. o ochrane spotrebiteľa však nestanovuje žiadne pravidla časovej aplikácie starej a novej právnej úpravy. Ak teda ustálime, že § 5b zák. o ochrane spotrebiteľa má procesný charakter a zároveň zákonodarca nestanovil osobitný právny intertemporálny režim pre jeho aplikáciu platí pravidlo okamžitej aplikácie, teda súd má prihliadať na premlčanie práva ex offo vo všetkých, aj pred nadobudnutím účinnosti uvedeného ustanovenia začatých konaniach, podliehajúcich hypotéze tejto právnej normy. Teda ak zákonodarca nestanovil osobitný právny režim intertemporality, platí aj tu všeobecný pojmový znak právnych noriem a síce, že regulujú právne vzťahy odo dňa svojej účinnosti, teda dopredu, nie spätne. Aj pri hmotnoprávnej úprave pomerne pravidelne ide o „nepravú“ retroaktivitu, podľa ktorej „stará“ právna úprava sa použije na posúdenie otázky vzniku, platnosti a nároku z právnych predpisov vzniknutých pred nadobudnutím účinnosti „novej právnej“ úpravy. Avšak takéto pravidlo legislatívne nie je vyjadrené, musí súd aplikovať všeobecne uznávané pravidlo o „nepravvej“ retroaktivite.

Teda aj pri absencii konkrétneho intertemporálneho pravidla musí súd vychádzať zo zásad ústavnokonformného výkladu. Teda aj v prípade hmotnoprávnej povahy ust. § 5b zák. o ochrane spotrebiteľa bolo by ústavnokonformné priznať ochranu subjektu, ktorý márne nechal uplynúť premlčaciu lehotu. Teda kto márne nechá uplynúť premlčaciu lehotu, ktorej dĺžka ani režim sa nijakou novou úpravou nemenili, jeho práv sa už o zložku právneho nároku oslabilo, hoci podmienené a musí počítať s tým, že svoje právo stratí práve z dôvodu svojej nedbanlivosti.

Záverom je potrebné uviesť, že na premlčanie práva musia byť kumulovane splnené dve podmienky - márne uplynutie premlčacej lehoty a dokonanie premlčania v súkromnom konaní, čo spravidla znamená účinne vznesenou námietku premlčania, alebo v novom režime prihladenie na jej márne uplynutie súdom ex offo.

Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd považuje rozhodnutie súdu prvého stupňa aplikujúc ust. § 5b zák. o ochrane spotrebiteľa v tomto konaní za správne a odvolacie námietky žalobcu za nedôvodné.

Odvolací súd preto nemohol vyhodnotiť aplikáciu ust. § 5b zák. o ochrane spotrebiteľa súdom prvého stupňa ako nesprávne právne posúdenie veci.

Z vyššie uvedených dôvodov preto odvolací súd napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa postupom podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správne potvrdil a to spolu s výrokom o trovách konania.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté postupom podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p. V odvolacom konaní neúspešný žalobca, ktorý si uplatnil trovy odvolacieho konania tieto mu nemohli byť priznané. V odvolacom konaní úspešná žalovaná si náhradu trov odvolacieho konania neuplatnila, preto o jej trovách nebolo rozhodované, lebo ide o návrhové konanie.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.